

Helse Sør-Øst RHF

Gode og likeverdige helsetjenester til alle som trenger det, når de trenger det, uavhengig av alder, bosted, etnisk bakgrunn, kjønn og økonomi.

Veileder for endringsstyring

Prosjektveiviser i Helse Sør-Øst, september 2018

Agenda

- Formål
- Definisjoner
- Førrende prinsipper
- Tilnærming
  - Endringstyper
  - Grenseverdier for endringer
  - Roller og ansvar
  - Prosess for endringsstyring
- Relevante dokumenter

Formål med endringsstyring

Bakgrunn

- I dag brukes både **formelle og uformelle kanaler** for å eskalere endringer fra programmene
- Det er i behov for en felles rutine og malverk for styring av endringer i prosjekter og programmer

Hensikt

- Hensikten med endringsstyring er å sikre systematisk **styring** og effektiv **håndtering** av endringer
- Formålet er å sikre bedre **kontroll** og **redusere risiko** i prosjektene og programmene
- Dokumentet definerer **prosessen for endringsstyring**. Dokumentet skal **veilede** programmene og prosjektene om hvordan behov og ønsker om endringer av planer skal meldes og håndteres
- Endringsstyring skal kreve minimalt med **administrasjon**

Målgruppe

- Relevante roller i alle regionale programmer og prosjekter i. hele den regionale IKT-porteføljen, herunder;
  - Programstyreledere, programledere, programkontor, prosjektledere og prosjektkontor
  - Regionalt porteføljekontor

Formalia

- **Versjon:** v1.0
- **Eier og godkjenner:** Systemeier PPM, Steinar Gjøvik
- **Forvalter:** Regionalt porteføljekontor i Sykehuspartner

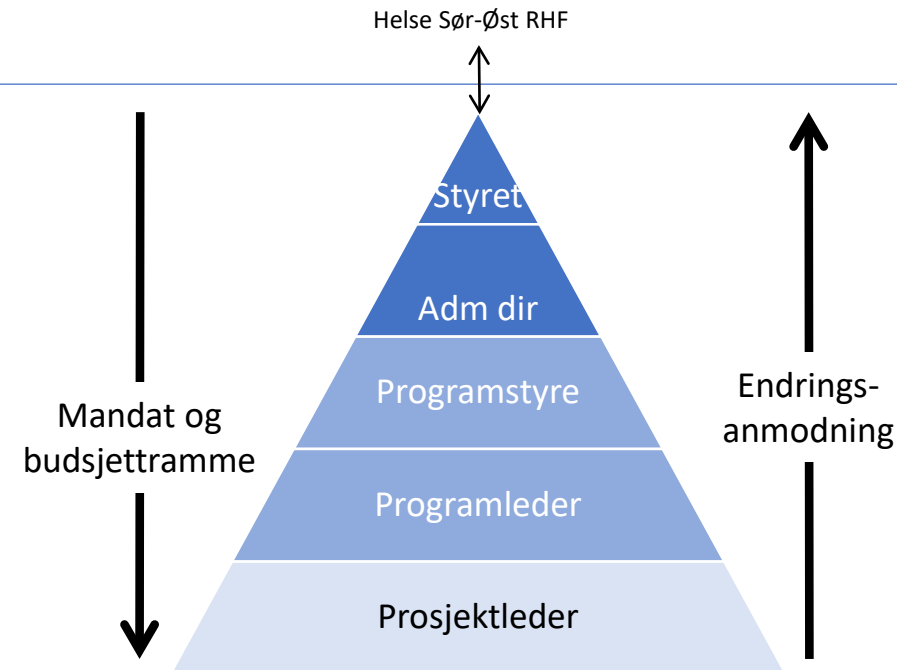
Definisjon på relevante begreper

- **Endring:** En *endring* er en justering av opprinnelig eller sist godkjente plan, og kan være både positiv og negativ (+/-)
- **Endringstyper:** Det er definert tre overordnede *endringstyper* : *Tidsplaner, omfang og økonomi*. For hver av de tre er det definert detaljerte endringstyper, f.eks. utsatt oppstart prosjekt og endring i prognoser
- **Endringsanmodning:** En eskalert forespørsel om å gjøre en *endring*.
- En **Endringsanmodning** er å betrakte som en **Endringsordre** (EO) når den er underskrevet av begge parter.
- **Skjema for endringsanmodning:** Brukes for å *dokumentere* eskaleringer til programledelse eller administrerende direktør
- **Driver for endring:** Et *avvik fra plan* eller et *ønske om endring*
  - **Avvik fra plan:** Endring som må gjøres fordi opprinnelig plan ikke er mulig å gjennomføre
  - **Ønske om endring:** Endring som er ønsket, f.eks. fordi den medfører fordeler sammenlignet med opprinnelig plan
- **Endringsstyring:** Endringsstyring omfatter *identifisering, vurdering, anmodning og håndtering* av endringer
  - **Identifisering:** Identifisering av *behov for endring*. Identifisering kan skje i prosjekt, program, helseforetak eller av andre interessenter
  - **Vurdering:** Vurdering av omfang og konsekvenser av *endring*
  - **Anmodning:** Avhengig av vurdering, blir *endring* ev. anmodet/eskalert
  - **Håndtering:** Håndtering av *endring* eller *endringsanmodning*

Førende prinsipper for endringsstyring

- Endringsstyring bygger på prinsipp om **avviksledelse**:
  - Styring av prosjekter har ulike **ledelsesnivåer**, fordelt på de hovednivåene styret, adm-dir, program og prosjekt
  - Ett **ledelsesnivå** gir mandat og fullmakter til neste nivå
  - Endringer **utover** mandat og fullmakter skal eskaleres opp ett ledelsesnivå
  - Endringer **innenfor** mandat og fullmakter håndteres på eget nivå
- Definerte **grenseverdier** beskriver når en endring skal eskaleres
  - Grenseverdiene er veiledende. Programmene kan selv gjøre tilpasninger etter behov. Dette dokumenteres i programdirektiv og godkjennes i programstyret
- Endringer som har **konsekvenser for andre prosjekter**, skal eskaleres til programleder eller programstyre
- Endringer som har **konsekvenser for andre program**, skal eskaleres til Teknologi og eHelse eller administrerende direktør.
- Det skal defineres **beslutningsmyndighet**, dvs. hvem som beslutter (B), orienteres (O) og konsulteres (K)
- Administrerende direktør vil **vurdere** hvilke saker som skal legges frem for styret i Helse Sør-Øst

Endringstyper som skal omfattes av endringsstyring

Økonomi

- Prognoseavvik
- Budsjettrammer
- Avlyste prosjekter

Tid

- Milepæler og leveranser
- Rekkefølge av helseforetak
- Nye prosjekter

Omfang

- Antall helseforetak
- Omfang av løsning
- Regional standard

Gevinster

- Endringer i gevinstrealiseringsplanene for et program skal godkjennes av Direktørmøtet
- Avlyste prosjekter

Kvalitet

- Endringer i de formelle forutsetningene for business caset skal eskaleres til Direktørmøtet

Grenseverdier for endring

Hver endringstype har definerte grenseverdier for hvilket nivå en endring skal eskaleres til, og hvilke nivåer som må involveres

Ledelsesnivå:	①	②	③	④	⑤
Tidsplaner	HSØ Styret	Adm dir	Program-styre	Program- leder	Prosjekt- leder
Nye prosjekter	Nye prosjekter <i>utover programmandat</i> , men <i>innenfor programmenes mandat og budsjetttramme (regional IKT-portefølje)</i> (B)	-	Nye prosjekter <i>innenfor programmandat og budsjetttramme</i> (B)		-
Milepæler og leveranser	Større regionale konsekvenser ved endring i dato for milepæler (BP1-BP6) og leveranser (O)	Dato for (BP1-BP6) og leveranser <i>med programeksterne avhengigheter</i> endres (K)	Dato for milepæler (BP1-BP6) og leveranser <i>med programeksterne avhengigheter</i> endres (B)	Dato for milepæler (BP1-BP6) og leveranser <i>med programinterne avhengigheter</i> endres (B)	Dato for milepæler (BP1-BP6) leveranser <i>uten avhengigheter</i> endres (B)
Prosjektoppstart	Større konsekvenser av endring i B2, B3 eller B4 (O)	B2, B3 eller B4 endres > +/-3 mnd (K)	B2, B3 eller B4 endres > +/-3 mnd (B)	B2, B3 eller B4 endres < +/-3 mnd (B)	-
Avslutning	Kritiske forsinkelser som følge av endringer i BP6 (O)	BP6 endres > +/-3 mnd (K)	BP6 endres > +/-3 mnd (B)	BP6 endres < +/-3 mnd (B)	-
Rekkefølge av helseforetak	Etablering av og avvik fra <i>prinsipper</i> for rekkefølge av helseforetak (B)	Etablering og endring i rekkefølge av helseforetak i henhold til prinsipper (K)	Etablering og endring i rekkefølge av helseforetak i henhold til prinsipper (B)	-	-
Avlyste prosjekter	Større konsekvenser av prosjekter som avlyses (O)	Prosjekter med <i>programeksterne avhengigheter</i> avlyses (K)	Prosjekter avlyses (B)	-	-

Grenseverdier for endring

Hver endringstype har definerte grenseverdier for hvilket nivå en endring skal eskaleres til, og hvilke nivåer som må involveres

Ledelsesnivå:	① HSØ Styret	② Adm dir	③ Program- styre	④ Program- leder	⑤ Prosjekt- leder
Omfang					
Antall helseforetak	Prinsipper for antall helseforetak (B)	Endring i antall helseforetak i henhold til prinsipper (K)	Endring i antall helseforetak i henhold til prinsipper (B)	-	-
Omfang av løsning	Endring i omfang av løsning <i>utover programmandat eller budsjetttramme</i> (B)	Endring i omfang av løsning <i>utover programmandat eller budsjetttramme</i> (K)	-	Endring i omfang av løsning <i>utover prosjektmandat eller budsjetttramme, men innenfor programmandat eller budsjetttramme</i> (B)	Endring i omfang av løsning <i>innenfor prosjektmandat eller budsjetttramme</i> (B)
Regional standard Avvik fra regional løsningsarkitektur eller målarkitektur	Avvik fra regional målarkitektur eller vedtatt regional standard (B)	Avvik fra regional målarkitektur eller vedtatt regional standard (K eller B etter fullmakt)	Avvik fra regional løsningsarkitektur (B)		

Grenseverdier for endring

Hver endringstype har definerte grenseverdier for hvilket nivå en endring skal eskaleres til, og hvilke nivåer som må involveres

Økonomi	1 HSØ Styret	2 Adm dir	3 Program-styre	4 Program-leder	5 Prosjekt-leder
Prognoseavvik (Avvik mellom prognose og årlig tildeling/budsjett)	Særskilt store prognoseavvik (O)	Programavvik > +/-10 % (B)		Prosjektavvik > +/-10 % (B)	
Tildeling (Omdisponering av tildeling til program eller prosjekter) ¹	Omdisponering av <i>hvert</i> programs tildelinger > +/-10 % (B)	Omdisponering av <i>hvert</i> programs tildelinger < +/-10 % (B)	Omdisponering av <i>hvert</i> prosjekts tildeling > +/-10 % (B)	Omdisponering av <i>hvert</i> prosjekts tildeling < +/-10 % (B)	-

Merk:

- Programmene og Helse Sør-Øst RHF gjennomgår alltid økonomistatus og prognoseavvik hver måned i forbindelse med vanlig **rapportering**
- Ved avvik mellom prognose og tildeling/budsjett skal det alltid etableres **tiltak**
- Grenseverdiene for prognoseavvik reflekterer når det meldes **kritiske avvik** (rødt) innen økonomi. Dette indikerer behov for bistand fra neste ledelsesnivå, og bør vurderes å eskaleres utenom vanlig rapporteringsprosess

B=Beslutter, O=Orienteres, K=Konsulteres

Grenseverdiene er veiledende. Programmene må selv gjøre evt. tilpasninger i programdirektiv og godkjenne dette i programstyret

1) Det er ikke anledning til å omdisponere midler fra driftsmidler til investeringsmidler, eller omvendt

Roller og ansvar

Hvert ledelsesnivå har ansvar for definerte aktiviteter innen endringsstyring

Roller	Ansvar
Prosjektleder	<ul style="list-style-type: none"> • Identifisere og vurdere behov for endringer i prosjektet • Håndtere endringer innenfor prosjektets mandat og budsjetttramme • Eskalere endringer utover mandat og budsjetttramme til programledelsen • Oppdatere prosjektdokumentasjon
Programleder	<ul style="list-style-type: none"> • Motta eskalerte endringer fra prosjekter • Identifisere og vurdere behov for endringer i programmet • Håndtere endringer innenfor mandat og budsjetttramme (jf. grenseverdier) • Fremme saker til programstyret ved endringer utover mandat og budsjetttramme (jf. grenseverdier) • Eskalere endringer til fornyingsstyrets programkontor for endringer utover mandat og budsjetttramme (jf. grenseverdier), samt dokumentere endringsanmodning • Utarbeide saker (saksfremlegg og presentasjoner) til fornyingsstyret • Oppdatere programdokumentasjon • Gi tilbakemelding til prosjekt
Programstyre	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Vedta mandat og tildeling til prosjektene</i> • Behandle saker på forespørsel fra programledelsen • Vurdere behov for eskalering til fornyingsstyret eller fornyingsstyrets programkontor (jf. grenseverdier)
Teknologi og e-Helse	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Godkjenne, eie og vedlikeholde prosess for endringsstyring av gjennomføringsplanen</i> • Motta eskalerte endringer fra programmene, og registrere endringsanmodninger i endringsregister • Identifisere og vurdere behov for endringer i programmene • Håndtere endringer innenfor mandat (jf. grenseverdier) • Fremme saker til fornyingsstyret ved endringer utover mandat (jf. grenseverdier) • Kvalitetssikre saker (saksfremlegg og presentasjoner) til fornyingsstyret • Gi tilbakemelding til programledelsen
Adm Dir	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Vedta mandat og tildeling til programmene</i> • Behandle saker på forespørsel av FPK

Relevante dokumenter (maler i prosjektveiviseren)

Skjema for endringsanmodning

Formalia:

- Anmodet av, anmodet dato, program, prosjekt, eskaleres til (FS/FPK), vedlegg

Bakgrunn:

- Endringstype (*tid / omfang / økonomi / annet*)
- Driver for endring (*ønsket endring / avvik fra plan*)
- Beskrivelse av anmodet endring
- Årsak til endringsanmodning

Konsekvens av endring:

- Endring har konsekvens for (*prosjektet / programmet / øvrige program*)
- Områder og beskrivelse av konsekvens: tid/fremdrift, omfang, økonomi, ressurser, avhengigheter, risiko, kvalitet på leveranser, gevinster, prosjektets måloppnåelse, annet
- Konsekvens hvis endringen ikke blir gjort

Vedtak:

- Status (*Anmodet / Utsatt / Avvist / Godkjent*)
- Vedtatt av (*i henhold til fullmakt*)
- Vedtak
- Vedtatt dato

Endringsregister

- Alle endringsanmodninger registreres i et endringsregister
- Endringsregisteret eies og vedlikeholdes av program/prosjektleder
- Format: Excel